

MISKOLC APRÓFALUJA: BÜKKSZENTLÁSZLÓ

KRISTÓF ANDREA

MISKOLC'S SMALL TOWN: BÜKKSZENTLÁSZLÓ

Bükkszentlászló is a one-street sack settlement, located at 8.2 km distance from the center of Miskolc, 4 km from the edge of the town, there is no built-up connection with Miskolc, and it consist only the 2.5 km long Main Street. The village was annexed to Miskolc in 1982, it was the last one in the great socialist town expansion era. Bükkszentlászló features are preserved to the present day, which distinguishes this community from other parts of Miskolc. This study sought answers whether the social impacts of agglomeration and suburbanisation resulted positive economic and infrastructural changes or the increasing previous weaknesses and threats resulted to belong to the periphery of Miskolc city. The inhabitants of Bükkszentlászló have one of the lowest household incomes and savings rates, this is associated with a very low educational background. The lack or low level of living environment, infrastructure and services is suggesting that Bükkszentlászló did not found its' location in the big city and it could not benefit from the new opportunities in the past decades. There is no adequate public transport links, the road conditions are poor, there is lack of public services and basic touristic infrastructure. The housing stock has low degree of comfort and utility supply, which will lead to low real estate prices, so the population starts to change its' structure and the segregation process can begin.

BEVEZETÉS

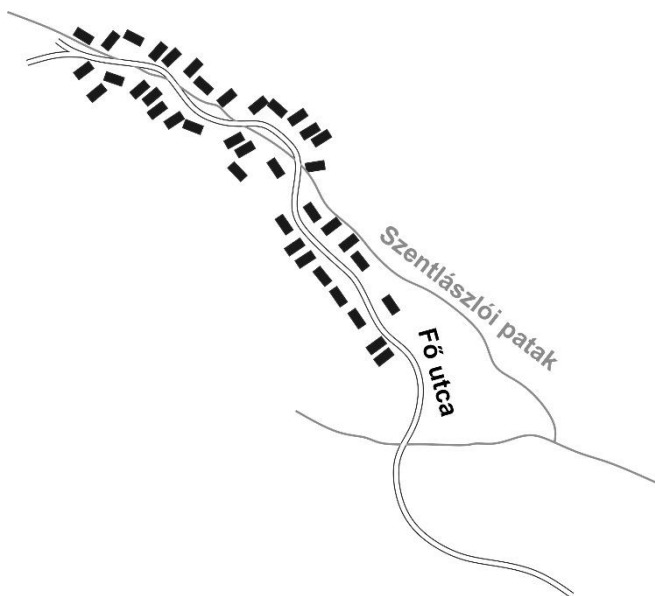
Bükkszentlászló kis hegyi település a Bükk hegység keleti részén, Miskolc központjától 8,2 km-re, a város szélétől 4 km-re található. Tipikus egyutcás zsáktelepülés, amely nincs beépítettségi kapcsolatban Miskolccal, s mindössze a 2,5 km hosszú Fő utcából áll. A települést 1982-ben csatolták Miskolchoz, a nagy szocialista városbővítések korának települései közül utolsóként. Bükkszentlászló napjainkig megőrzött olyan társadalmi-gazdasági, infrastrukturális, településszerkezeti és épített környezeti sajátosságokat, amelyek alapján elkülönül Miskolc többi városrészétől. A városrész lényegében mai is falusias jellegű, a többi városrészhez képest sok tekintetben homogénebb, lakói egykori önálló településükhöz erősebben kötődnek. Az alacsony képzettség, az előregedő korstruktúra, a fizikai munkából származó alacsonyabb keresetek együttesen azt eredményezik, hogy a lakosság igen jelentős hányada szociálisan érzékenyebbé válik (MIHÁLYI - PAPP - SZABÓ-TÓTH 2011).

A tanulmányban arra kerestük a választ, hogy az elmúlt harminc év milyen változásokat hozott a ma is csendes, erdős környezetben lévő aprófalú életében. Mit nyert vagy veszített a település, az 1980-as években még dinamikusan fejlődő megyeszékhelyhez kapcsolással. Tudtak-e élni az új lehetőségekkel, vagy e városrészben élők sem találták meg tartósan a társadalmi-gazdasági kitörési pontokat. Az agglomerációs és szuburbanizációs társadalmi hatásokhoz kapcsolódtak-e pozitív gazdasági-infrastrukturális változások. Esetleg a korábbi gyengeségek és veszélyek erősödésével egyre jobban Miskolc periferiájára szorult e városrész. A fenti kérdéskörök megválaszolásához elengedhetetlen a település földrajzi környezetének, kialakulásának és korábbi fejlődésének néhány elemét is bemutatni.

1. A TELEPÜLÉS KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE

A település kedvező földrajzi energiák találkozásának köszönheti kialakulását, szűkebb környezete évezredek óta lakott. A település határában végzett régészeti feltárás alapján ismert (D. MATUZ 1999), hogy a népvándorlás korai időszakában itt már jelentős település funkcionált. A Bányabükk D-i oldalát alkotó sziklafennsíkron a kelta néptörzs sáncokkal, árkokkal védett földvárat épített, melynek maradványai a településtől keletre, a Nagy-sánc tetején ma is láthatóak. A kelta törzs ércolvasztással és fegyverkovácsolással foglalkozott, de már üveget is gyártott. A jelentős helyi energiát képező közel 10 km hosszú Tatar-völgy csak Bükkszentlászló településnél szélesedik ki, és újabb összeszűkülés után a Diósgyőri-medencébe torkollása előtt válik tágasabbá. A mai település a Diósgyőri Koronauradalom területén jött létre, ahol a 18. század elején üveghutát hoztak létre. Az első üveghuta 1712–1713 körül kezdte meg működését a településtől északkeletre lévő Márkus-völgyben szlovák, cseh, lengyel és német mesteremberek közreműködésével. Az üveggyártást ilyen értelemben elsődleges településfejlesztési tényezőnek is tekinthetjük, hiszen ez a montánipari tevékenységi forma alakította ki a bükki hutatelepüléseket (VERES 2002, CSIFFÁRY 1994). A falu az 1710-es évek közepén alakult ki, a bükki üveghuta-települések közül elsőként (VERES 2002). A községet a huták szlovák munkásai alapították, megélhetésüket az üvegekészítés biztosította, melyhez a szükséges alapanyagok korlátlan mennyiségben álltak rendelkezésre. A települést az egyház anyakönyvei 1737-ben, Diósgyőr határában lévő üveghutaként említik. Először 1764-ben nevezik Óhutának, ez a mai Bükkszentlászló, amely 2014-ben ünnepelte 300 éves fennállását.

1. ábra: Bükkszentlászló az első katonai térképfelmérésen
Figure 1. Bükkszentlászló on the first military map

Forrás: Az első katonai felmérés térképszelvénye alapján saját szerkesztés

Kezdetben ablaküveget gyártottak, azonban az 1770-es évektől kezdve, a kereslet fokozódása miatt, túlnyomórészt öblösüveg készítésével (pl. tároló- és ivóedények stb.) foglalkoztak. 1774-ben Ó-Hután 62 lakóépület állt, az első katonai térképfelmérés szelvénye alapján (1. ábra). Az üvegyártás fellendülése és a folyamatos termelés egyre több munkaerőt igényelt. Az üvegyártás feltételeinek romlása, majd az 1831-es kolerajárvány után Ó-Huta népessége 10 főre esett (ekkor 87 lakóház állt a faluban). Az 1830-as évektől a lakosság egyre inkább diverzifikálta tevékenységét és az üvegfűvés mellett fakitermeléssel, mészégetéssel is foglalkozott, melynek egyik következménye, hogy folyamatosan emelkedett a település népességének és lakóházainak száma (1. táblázat).

1. táblázat: Bükkszentlászló (Ó-Huta) népességszámának alakulása (1784/87-2011)

Table 1. Changes in the number of population of Bükkszentlászló (Ob-Huta) (1784 / 87-2011)

Év	Népesség száma (fő)	Lakóházak száma (db)	A népesség anyanyelve			A népesség vallása		
			magyar	szlovák	egyéb	r. kat.	izraelita	egyéb
1785	293	62	-	-	-	-	-	-
1828	514	82	-	-	-	-	-	-
1831	10*	87	-	-	-	-	-	-
1848	450*	82	-	-	-	-	-	-
1870	400	79	-	390	10	390	10	-
1880	447	88	21	413	13	443	3	1
1890	505	96	17	481	7	498	7	-
1900	607	102	63	540	4	583	14	10
1910	597	108	596	1	-	572	14	11
1920	610	109	538	71	1	607	-	3
1930	662	127	621	41	-	659	-	3
1941	723	156	720	2	1	709	-	14
1949	717	133	687	30	-	699	-	18
1960	838	158	837	1	-	-	-	-
1970	815**	187	-	-	-	-	-	-
1980	800**	188	776	24	-	-	-	-
1990	691**	194	-	-	-	-	-	-
2001	461**	196	-	-	-	-	-	-
2011	569**	198	-	-	-	-	-	-

Forrás: Csiffáry G. 1994, ill. Népszámlálások 1870-2011. ** Lakónépesség

Az üvegyártás befejeződése után az erdőgazdálkodás biztosította a megélhetést, és a település lélekszámának növekedését az 1918-ig tartó folyamatos betelepítések is emelték. 1848-ban Ó-Hutának már ismét 450 lakosa volt, amit az erdőgazdálkodás magas élőmunkaerő igénye magyaráz. Az 1870. évi népszámláláskor Ó-Hután 79 házban 94 családot írtak össze, a népességszám 400 fő volt, akik között 390 római katolikus és 10 izraelita vallású volt (1. táblázat). A 20. század első évtizedeire hatszáz fő körül stabilizálódott a település népességszáma. A népesség anyanyelvében és felekezeti

hovatartozásában nem következett be jelentősebb változás, mindazok ellenére, hogy a szlovák lakosok a századfordulótól magyar anyanyelvűnek vallották magukat.

A 20. század elején a hutatelepülések között egyfajta montánipari specializálódás figyelhető meg. A bükkszentlászlóiak és a bükkszentkeresztiak csak mészégetéssel foglalkoztak, míg a répáshutaiak lettek a faszénégetők (*VIGA 1982.*). Az 1930-as évek közepétől a Diósgyőr vonzásában élő bükkszentlászlóiak felhagytak a mészégetéssel, így a Délkeleti-Bükk legfontosabb mészégető telephelyei a Bükkszentkereszt környéki erdőkben kerültek kialakításra.

1940-ben a település felvette a Bükkszentlászló nevet, ami templomának védőszentjére, I. (Szent) László királyra utal. 1941-ben 723 lakosa volt, akiknek több mint 60%-a, 411 fő vallotta magát szlovák nemzetiségűnek, magyar nyelvtudása mellett. 1946-ban a csehszlovák–magyar lakosságcsere egyezmény egyik következménye, hogy Bükkszentlászlóról 85-en települtek ki Csehszlovákiába. A második világháború után Bükkszentlászló Miskolchoz való közelségének köszönhetően – a városi középréteg képviselői lakóházakat vettek itt – kismértékben növelni tudta lélekszámát. E folyamat azonban az 1960-80 közötti évtizedekben megállt, a népességszám nyolcszáz fő körül stabilizálódott, az agglomerációs folyamatok eredményeként. Az 1970-79 közötti tíz évben a természetes szaporodást (58 fő) már meghaladta a vándorlási veszteség (75 fő), így a népességszám csökkent. E folyamat az 1980-as években felgyorsult, éles fordulat következett be, s a település lakossága a 2001-es népszámlálás idején már csak 461 fő volt. A Miskolc belső tagozódását elemző 2003. évi adatbázis a városrész népességét 632 főben adja meg, ami abból fakad, hogy a Mexikóvölgy mentén fekvő házak lakóit is ide sorolták. Népsűrűsége ekkor 27 fő/km² (a legkisebb a városban), ez a hozzá tartozó kiterjedt külterületi erdőségek miatti nagy területének (17 km²) is köszönhető (Miskolc város átlag népsűrűsége 778 fő/km²). A népességszám elmúlt évtizedben bekövetkezett változásának eredménye, hogy a városrész lakónépessége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 569 fő, azonban a falu tényleges lakossága 490 fő körüli. Az enyhén emelkedő népességszám a Miskolcon belüli migrációs nyereség eredménye, gyenge belső szuburbanizációs hatást mutat. Népsűrűsége 33,5 fő/km², s ezzel az értékkel napjainkban is Miskolc legritkábban lakott területe. A lakosság száma és összetétele mellett a település arculata – történelmi léptékkal mérve igen rövid idő alatt – figyelemre méltó módon átalakult. Mindezek olyan új társadalmi-gazdasági folyamatokat, differenciálódó emberi kapcsolatokat (pl. új lokális közösségek csoportjai és rétegzettség stb.) és problémákat hoznak a felszínre, amelyek értékelése és elemzése elengedhetetlen.

2. AZ ELMÚLT HÁROM ÉVTIZED TÁRSADALMI VÁLTOZÁSAI BÜKK-SZENTLÁSZLÓN

A népszámlálási adatok lehetőséget adnak arra, hogy Miskolc egyes városrészeiben élők főbb demográfiai, foglalkozási, élet- és lakáskörülményeit összehasonlítsuk, kiemelve Bükkszentlászló társadalmának sajátosságait.

A Bükkszentlászlón élők korstruktúráját tekintve megállapítható, hogy tartósan magas az időskorúak aránya, azaz a városrész korszerkezete idősebb Miskolc átlagánál. A főbb korcsoportok közül 1980 óta a legjelentősebb változás a gyermekkorúak körében tapasztalható, számuk közel felére csökkent (*2. táblázat*). Az 1980. évi és a 2001. évi

adatokkal összehasonlítva megállapítható, hogy nem csak a 14 év alattiak aránya csökkent jelentősen – és az öregedési index megduplázódott –, hanem a 15-59 év közöttiek aránya is megemelkedett, utalva a szuburbanizációhoz kapcsolódó társadalmi csoportok markánsabb jelenlétére, ugyanis ez az érték magasabb, mint ami a természetes előregedési mutatóból fakadna. E változások szembetűnően módosították a népesség korösszetételét, a lakosság 11,4%-a 14 éven aluli, 64 %-a 14 és 59 év közötti, és 24,6 %-a 60 év feletti volt 2011-ben. Az öregedési index értékei már 2001-ben elérték a miskolci átlag (99 fő) másfélszeresét, azaz Bükkszentlászlón 100 gyermekkorúra 146 időskorú személy jutott, ez az érték 2011-ben 215 főre emelkedett.

A település lakosságának iskolázottsága minden vizsgált időpontban több szempontból is alatta maradt a városi átlagnak. Az 1980-as népszámlálás adatai igen kevés érettségivel és diplomával rendelkező lakost írtak össze, s rendkívül magas volt az általános iskola nyolc osztályát vagy még azt sem végzetek aránya. Az aktív korú népességen (15-59 év) belül 2001-ben a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 25% volt, szemben Miskolc 19%-os átlagával. Ha a különböző szintű iskolai végzettségeket a megfelelő korú népességhez viszonyítjuk, akkor is jelentős eltéréseket találunk, különösen a közép és felsőfokú végzettségűek tekintetében. A 18 évesek és idősebbek között a legalább középiskolai végzettséggel rendelkezők aránya Miskolcon 2001-ben 52,6%, Bükkszentlászlón 34,2%. Hasonlóan markáns a különbség, ha a 25 év feletti népességből egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők arányát tekintjük. A városi átlag 17,3% volt 2001-ben, míg Bükkszentlászlón csak 5,1% (FEJES - SZABÓ 2003).

Bükkszentlászló népességének iskolázottsága 2011-ben is alacsonyabb volt a miskolci átlagnál: az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 12,1% (a város átlaga 7,3%), a 25 évnél idősebb felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 11,3% (a városi átlag 23,7%).

A népesség gazdasági aktivitás szerinti összetétele az elmúlt három évtizedben markánsan átrendeződött, a foglalkoztatottak száma lényegesen visszaesett, ugyanakkor a munkanélkülieké megnőtt.

Bükkszentlászló a foglalkoztatottság és munkanélküliség, valamint a rendszeres jövedelem tekintetében valamivel kedvezőbb mutatókkal rendelkezik a miskolci átlagnál (2. táblázat). A 15-64 év közötti népességen belüli foglalkoztatottak aránya 2001-ben 53,1% volt, meghaladta a városi átlagot (47,7%). Azonban a foglalkoztatottak közül a vezető értelmiségi foglalkozású csoportba tartozók aránya (11,7%) az egyik legalacsonyabb volt Miskolc városrészeit tekintve és alig érte el a miskolci átlag (27,4%) négy tizedét.

A városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2001-ben viszonylag magas (41,7%) volt, de ez a magas nyugdíjas arányból is fakadt, így az értéke a miskolci átlag (44,1%) alatt maradt. A rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 45,8%, kicsit kedvezőbb a városi átlagától (49,1%). 2011-ben a 15-64 éves népességen belüli foglalkoztatottak aránya 55% volt, meghaladta a városi átlagot (54,3%), ugyanekkor a városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (36,9%) is kedvezőbb volt a miskolci átlagnál (42,3%). A rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 39%, ez az érték is kedvezőbb volt a városi átlagnál (47,1%). A munkanélküliek aránya minden esetben magasabb volt a miskolci átlagtól (2001: 5,8%, 2011: 6,9%). A magas munkanélküliség elsősorban az alacsony iskolai végzettséggel és a szegregációs mutatóval jelez szoros korrelációt.

2. táblázat: Bükkszentlászló néhány társadalmi-gazdasági mutatója 1990-2011
 Table 2. Some socio-economic indicators of Bükkszentlászló 1990-2011

Mutatók	1990	2001	2011	
népességszám (fő)	800	461	569	
korstruktúra (%)	0-14 év	20,6	17,1	11,4
	15-59 év	64,2	59,9	64,0
	60 év felett	15,2	24,0	24,6
ált. isk. végzettségűek aránya (%) az aktív korú népességben	39,9	25	12,1	
érettségivel rendelkezők aránya(%) a 18 évnél idősebbek közül	15,7	34,2	49,8	
felsőfokú végzettségűek aránya (%) a 25 évnél idősebbek közül	0,6	5,1	11,3	
foglalkoztatottak aránya (%) a 15-64 év közötti népességben	50,1	53,1	55,0	
foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	-	41,7	36,9	
munkanélküliek aránya (%) az összlakosságból	-	7,7	9,3	
rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya (%) az aktív korúakon (15-59 év) belül	-	45,8	39,6	
alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)	85,1	46,2	15,2	
vezetékes gázhálózatba kapcsolt lakások aránya (%)	-	-	100,0	
közcsatornával ellátott lakott lakások aránya (%)	-	77,5	100,0	
100 lakosra jutó vállalkozások száma (db)	-	48*	na.	
kiskereskedelmi üzletek száma (db)	2	3*	1	

Forrás: 1990. 2001. 2011. évi népszámlálások, KSH Budapest* 2002-ben

Az előzőekben említett két adatból – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül – összeálló szegregációs mutató, a rossz szociális körülmények között élő lakosok arányát jeleníti meg. Ez az arány Bükkszentlászlón 17.4%. A szegregációs mutató alapján a városrész Miskolcon belül közepes értékkel bír (*MISKOLC ITS 2003, 2013, II–III. HELYZETÉRTÉKELÉS, ILL. STRATÉGIAI TERVEK*).

3. A GAZDASÁG, AZ INFRASTRUKTÚRA ÉS A SZOLGÁLTATÁSOK SAJÁTOSÁGAI

A legnagyobb problémák és hiányosságok a gazdasági és infrastrukturális sajátosságok tekintetében figyelhető meg. A városrészben csak szerény számú (30 db) mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű vállalkozás működött 2002-ben, amelyek 70%-a egyéni vállalkozás volt. A szolgáltató vállalkozások száma (21 db) alapján is kevés a kiskereskedelmi üzlet (3db) és a vendéglátóhelyek száma (3db), amelyből kettő kocsmá. A városrészben nincs egyetlen turisztikai kereskedelmi szálláshely sem.

Az Újgyőri főtérről óránként közlekedik a 68-os számú helyi járatú autóbusz – a Mexikóvölgy úton keresztül – Bükkszentlászlóra. A falu Fő utcája keskeny, aszfaltozott, azonban a kétirányú forgalom nehézkes, itt-ott az autóbusz is alig fér el. Bükkszentlászló

szennyvízcsatorna hálózata kiépült, a szennyvízelvezetés megoldott, mégis 2006-ban a miskolciak a falu lakóit vádolták a város ivóvíz szennyezéséért. A vezetékes-gázhálózat csak 2007-ben épült ki – a legkésőbb Miskolc városrészei közül –, a lakott lakások (191 db) szinte kivétel nélkül csatlakoztak a hálózatra.

A település együtcsás jellegéből és az alacsony lakosságszámból adódóan a közszolgáltatások szinte teljesen hiányoznak. Településrészi önkormányzatot hoztak létre a bükkzentlászloi lakosság érdekeinek hatékonyabb, jobb képviselése érdekében, de csodákat ez sem képes művelni. A városrészben az alapfokú oktatást a legkisebbek számára egy szlovák nemzetiségi óvoda szolgálja 20 férőhellyel. Postai szolgáltatást nem tudnak helyben igénybe venni az itt lakók. Az egészségügyi és szociális ellátás tekintetében megállapítható, hogy 2015-ben sem háziorvos, sem gyermekorvos, sem idősek klubja nem volt a városrészben. Helyi civil szervezet működéséről sem tudunk. A hagyományokat a Szlovák Kisebbségi Önkormányzat ápolja. A városrész önálló közttemetővel és templommal rendelkezik.

4. BÜKKSZENTLÁSZLÓ TELEPÜLÉSKÉPE ÉS LAKÓKÖRNYEZETE

Bükkzentlászló napjainkban is jellegzetes képviselője a patak menti településformának. A 100–150 méternél szélesebbre nem nyíló keskeny völgytalpban fut a Szentlászló patak és az út mentén állnak a település két sorban elhelyezkedő házai. Az épületek csak az utcásor derekán férnek el két sorban (2. ábra), a völgy végén csak egy-egy sorban. A település teljesen kitölti a szűk völgyet, s ezek a térkitöltések sajátosan kusza telekrendet alakítottak ki. A patak vonalát követve alakult ki a falu, s a házak a völgy zugaiba, kiszögelléseibe szorultak.

A szűk, rövid telkek általában a hegyoldalakig futnak, s a házak mögött azonnal magasba emelkedik a meredek part, mely itt-ott kaszálóként hasznosítható. Bükkzentlászlón a telkek többnyire nem mélységükben tagozódtak, ezért a patak mentén, illetve az úttal párhuzamosan került egymás mellé az udvar, a gazdasági udvar és a kert is. A település főutcájának jellegzetessége, hogy a patak az út mellett fut, így az útról közvetlenül csak az egyik oldali teleksor közelíthető meg, a másik oldalon kis hidak vezetnek a telkek bejárataihoz. Napjainkra a lakóépületek többsége átépült, azonban a településszerkezet nem változott. E hagyományos, falusias beépítésű települést néhány dokumentum (*MISKOLC ITS 2003, 2013, II–III. HELYZETÉRTÉ-KELÉS, ILL. STRATÉGIAI TERVEK*) jelentős turisztikai potenciállal rendelkezőnek tartja. Az integrált városfejlesztési stratégia szerint erősíteni érdemes a település turisztikai funkcióját. A cél, hogy a bakancsos és kerékpáros, de akár az autós turisták is ne csak átmenő forgalomként jelentkezzenek Bükkzentkeresztre menet, hanem látogassák meg a településen található templomot és a Szent László kutat. Ehhez azonban semmilyen infrastruktúra nem adott, nincs egyetlen parkolóhely, de nagyobb közterület sem áll rendelkezésre.

A városrész lakásállománya 198 lakás, döntő többsége lakott: ötöde 1945 előtt, jelentős része 1945-59 között (29%), 20 %-a pedig az 1980-as években épült, 1990-2001 között mindössze 13 db. A lakásállomány komfortossága és közműellátottsága a periférikus, hegyvidéki fekvésből fakadóan sem magas. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya nagyon magas (46.2%), majd ötszöröse volt 2001-ben Miskolc átlagának (9.6%). A lakásállomány

komfortossága és közműellátottsága még 2011-ben is csak közepes volt. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakás) lakások aránya (15,2%), közel háromszorosa Miskolc átlagának (4,91%). Mindezek ellenére a településrész lakó funkciója megmarad a jövőben is, érzékelhető, differenciált változás nem várható ezen a területen.

2. ábra: Bükkszentlászló alaprajza napjainkban
Figure 2. Bükkszentlászló's map nowadays

Forrás: Google Earth térképe alapján, saját szerkesztés

ÖSSZEGZÉS

Az hogy az összlakossághoz képest Miskolc városrészei közül itt a legmagasabb az időskorúak aránya, legmagasabb az egy személyes háztartások aránya, legmagasabb az aktívak közül a bérpótló juttatásokban részesülők aránya, ugyanakkor a legalacsonyabb a lakásfenntartást és lakbértámogatást, valamint az átmeneti és egyéb segélyt, illetve időskorú járadékot kérők aránya, arra utal, hogy a bükkszentlászlóiak önmagukra maradtak. A városrész lakói az egyik legalacsonyabb lakossági jövedelemmel és megtakarítási aránnyal rendelkeznek, ehhez igen alacsony iskolázottság is társul. A lakókörnyezet, az infrastruktúra és a szolgáltatások alacsony színvonala vagy hiánya is arra utal, hogy Bükkszentlászló nem találta meg helyét a nagyvárosban és nem tudott profitálni az új lehetőségekből az elmúlt évtizedekben. Lakásállomány alacsony komfortfokozata és közműellátottsága alacsony ingatlanárakhoz vezet, emiatt a lakosság átstrukturálódhat, lassan szegregálódhat.

A jövőt tekintve a lakófunkció mellett szinte minden hivatalos dokumentum a turisztikai fejlesztéseket jelöli meg kitörési lehetőségként. Azt is látni kell azonban, hogy a kedvező adottságok (pl. jó levegő, szép természeti környezet, túrázási lehetőségek és

útvonalak a Bükkben, a Tatár-árok mélyen bezökkent, és bevágódott, magas meredek mészkőfalakkal határolt, megjelenésében szurdokszerű völgye, az Északi-középhegység egyetlen kelta erődítése, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület /Mexikó-völgyi Kőszál-oldal/, amely az ökológiai hálózatban magterület jelentőségű élőhely stb.) önmagukban mit sem érnek. Nincs ugyanis megfelelő tömegközlekedési kapcsolat, rosszak az útviszonyok, hiányoznak a közszolgáltatások és a turisztikai alpininfrastruktúra. A Kőszál-oldalra, annak nehezen megközelíthető, meredek, sziklás részeire nem vezet turistaút, így a Bükkre általában jellemző turistaforgalom a területen alig jelentkezik, annak ellenére sem, hogy a védett terület a belterületekhez közel, azok határán található.

IRODALOM

- CSIFFÁRY G.** (1994): Adatok a Bükk hegység üveghutáinak történetéhez. (18–19. század). Archivum. A Heves Megyei Levéltár Közleményei 13. Eger, pp. 31–67.
- D. MATUZ E.** (1999): A Kyjaticsei kultúra földvára Bükk-szentlászló-Nagysáncon. Herman Ottó Múzeum Évkönyve. Miskolc. pp. 9-54.
- FEJES L.-SZABÓ ZS.** (2003): A nagyvárosok belső tagozódása: Miskolc. KSH. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatósága. p. 131.
- VERES L.** (2002): Hutatelepülések. In.: A Bükki erdők népe. Miskolc, pp. 445-453.
- VIGA GY.** (1982): A Bükk-vidéki falvak 19. századi életmódjához. Herman Ottó Múzeum Évkönyve XXI. Miskolc, pp. 231–239.
- MISKOLC ITS** –III. Helyzetértékelés, Miskolc, 2013.
- MIHÁLYI H. - PAPP Z. A. - SZABÓ-TÓTH K (2011):** Miskolc Megyei Jogú Város szociális térképe Miskolc, p. 179.
- Mexikó-völgyi Kőszál-oldal Természetvédelmi Kezelési Terve. Miskolc. 2006. p. 41.